

А К Т

лісопатологічного обстеження лісових насаджень Національного природного парку "Подільські товтри" у межах землекористування Ярмолинецького надлісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" на доцільність призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

14 листопада 2025 року

селище Ярмолинці Хмельницької області

Нами, провідним інженером-лісопатологом сектору моніторингу стану лісових насаджень філії "Вінницялісозахист" державного спеціалізованого лісозахисного підприємства "Київлісозахист" (далі - філія "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист") Андрієм КАМЕНЧУКОМ, помічником начальника Ярмолинецького надлісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" Олегом КУЦКИМ та лісничими Ярмолинецького надлісництва філії «Подільський лісовий офіс» ДП «Ліси України», а саме: лісничим Городоцького лісництва Сергієм САДОВИМ, лісничим Маківського лісництва Сергієм ЛИШЕНЬ, лісничим Вишнівчицького лісництва Павлом КУЧЕРОМ, лісничим Кадисевецького лісництва Олегом КЛІЩИНСЬКИМ

(на підставі листа філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України") від 28 жовтня 2025 року за № 10433 / 38-4-1-2025), в період з 30.10.2025 по 14.11.2025 року, проведено лісопатологічне обстеження (у відповідності п. 8, 9 Порядку організації та захисту лісів затвердженого постановою КМУ від 20 травня 2022 р. № 612) для планування та здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2026 рік, в лісових насадженнях, що знаходяться в постійному користуванні Ярмолинецького надлісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України".

Обстеженням встановлено наступне:

Національний природний парк "Подільські товтри" (далі - НПП, Парк), загальна площа 8754,3 га у межах землекористування філії «Ярмолинецьке ЛГ», (Вишнівчицьке лісництво - кв. 1 - 64, Сатанівське лісництво - кв. 11 - 75), був створений Указом Президента України від 27. 06.1996 року № 474/96. Основні завдання Парку визначені положенням про НПП "Подільські товтри", яке було затверджено Наказом Міндовкілля № 107 від 31.08.2020 року. Дозволену господарську та рекреаційну діяльність здійснювати згідно Положення про Парк та лише в межах встановленого ліміту, у відповідності з дозволом на спецкористування, виданим в установленому законом порядку. Обстеження проводилось в межах зони регульованої рекреації Парку.

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень, відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування 2013 року Чемеровецького спеціалізованого лісогосподарського об'єднання "Агроліс", представленого для лісопатологічного обстеження, причини призначення заходів та орієнтовна інтенсивність проведення заходу:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, га	Коротка таксаційна характеристика насаджень відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування							категорія лісів	вид запланованих заходів	Причини призначення заходів	Орієнтовна інтенсивність проведення заходу, %
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м3 на 1 га				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

[illegible]

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Маківське	57	17	2.0		2.0	9ГЗ1ДЗ +СЗ	52	0.70	1	18	18	160	1	ВСР	заболонник грабовий та дубовий, златки, свердлики, соснові лубоїди, вітровал	15
	57	19	15.5		15.5	5ДЗ5ГЗ	59	0.70	1	20	20	210	1	ВСР	заболонник дубовий та грабовий, златки, свердлики, вітровал	10
	57	20	4.5		4.5	10ГЗ+ДЗ	56	0.70	2	20	20	200	1	ВСР	заболонник грабовий та дубовий, златки, свердлики, вітровал	10
	58	17	2.0		2.0	10ГЗ+ДЗ+ ЯЗ	50	0.70	2	18	18	150	1	ВСР	заболонник грабовий та дубовий, златки, свердлики, вітровал	15
	58	19	2.0		2.0	8ДЧР1ЯЗ1 ГЗ+КЛГ+ЧШ	33	0.70	1А	16	16	130	1	ВСР	малий та великий ясеневі лубоїди, златки, заболонник грабовий, вітровал	15
	58	20	3.3		3.3	7БПЗГЗ+Д З	50	0.90	1	20	22	200	1	ВСР	заболонник березовий та грабовий, златки, свердлики, вітровал	10
	58	24	3.2		3.2	6ГЗЗБП 1ЯЗ+ЧШ	60	0.70	2	18	18	170	1	ВСР	заболонник березовий та грабовий, златки, свердлики, ясеневі лубоїди, вітровал	15
	58	25	2.5		2.5	7ГЗЗБП+Ч Ш+КЛП	50	0.90	1	18	18	220	1	ВСР	заболонник березовий та грабовий, златки, свердлики, вітровал	10
Разом ВСР по лісництву					35.0											
Калишевецьке	54	1	0.9		0.9	7ДЗЗГЗ +ЧШ+ЯЗ	83	0.50	2	24	36	200	1	ВСР	заболонник дубовий та грабовий, златки, свердлики, вітровал	10
	54	2	5.5		5.5	6ГЗЗЯЗ 1ЛПД	70	0.70	2	23	24	270	1	ВСР	малий та великий ясеневі лубоїди, златки, заболонник грабовий, вітровал	10
	54	3	6.5		6.5	6ДЗ4ГЗ +ЯЗ+ЧШ	95	0.60	2	25	36	240	1	ВСР	заболонник дубовий та грабовий, златки, свердлики, вітровал	10
	54	4	1.6		1.6	6ДЗ4ЯЗ	65	0.70	1	23	26	320	1	ВСР	малий та великий ясеневі лубоїди, златки, заболонник грабовий, вітровал	10
	54	5	1.0		1.0	5ДЗ2ЯЗ 2ГЗ1ЧШ	70	0.60	1	23	32	220	1	ВСР	малий та великий ясеневі лубоїди, златки, заболонник грабовий, вітровал	10
	54	6	3.5		3.5	10ГЗ+ДЗ	80	0.60	2	23	28	240	1	ВСР	заболонник грабовий та дубовий, златки, свердлики	10
	54	7	2.1		2.1	5СЗ5ЛПД+ ЯЗ+ЯЛЕ	37	0.80	1А	18	22	215	1	ВСР	малий та великий соснові лубоїди, короїд верхівковий, короїд-типограф, вітровал	10
	68	1	0.5		0.5	10ГЗ	92	0.50	2	22	26	150	1	ВСР	заболонник грабовий, златки, свердлик листяний	15
	69	4	18.1		18.1	5ДЗ5ГЗ	97	0.65	2	26	36	280	1	ВСР	заболонник дубовий та грабовий, златки, малий дубовий вусач, свердлики, вітровал	10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Калишецьке	69	7	23.5		23.5	5Д35ГЗ	87	0.60	1	25	32	220	1	ВСР	заболонник дубовий та грабовий, златки, малий дубовий вусач, свердлики, вітровал	10
	69	10	12.2		12.2	6Д34ГЗ	97	0.60	2	25	36	250	1	ВСР	заболонник дубовий та грабовий, златки, свердлики, вітровал	10
	69	11	3.7		3.7	10ГЗ+ДЗ	60	0.70	2	21	22	210	1	ВСР	заболонник грабовий та дубовий, златки, свердлики	10
	69	13	0.4		0.4	10ГЗ	50	0.50	2	18	20	110	1	ВСР	заболонник грабовий, златки, свердлик листяний	20
	69	14	2.4		2.4	7Д33ГЗ	77	0.60	1	23	30	210	1	ВСР	заболонник дубовий та грабовий, златки, свердлики, вітровал	10
	69	15	0.6		0.6	10ГЗ+ДЗ	60	0.60	2	20	20	160	1	ВСР	заболонник грабовий та дубовий, златки, свердлики	15
	69	17	5.5		5.5	5Д35ЯЗ	62	0.65	1	20	22	200	1	ВСР	малий та великий ясеневі лубоїди, златки, заболонник дубовий, вітровал	10
Разом ВСР по лісництву					88.0											
Всього ВСР по філії					168.2											

Лісопатологічне обстеження лісових насаджень, що належать Ярмолинецькому надлісництву філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" проводилося без валки модельних дерев шляхом візуального обстеження деревостанів, а також повалених дерев на ділянці або на суміжній з нею для визначення видового складу стовбурових шкідників з метою визначення причин масового всихання лісових насаджень, стану осередків масового розмноження шкідників та хвороб лісу, а також визначення видів, обсягів, строків, місць та особливостей здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

Загальна обстежена площа по Ярмолинецькому надлісництву філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" складає 168,2 га.

По причинах розладнання та деградації насаджень в загальному по підприємству (за переважаючим збудником хвороби/шкідником):

Вид шкідників, хвороб та інших патологій	Ступінь пошкодження			
	слабкий	середній	сильний	Всього
малий та великий соснові лубоїди		5.2	2.4	7.6
малий та великий ясеневі лубоїди		30.5	3.1	33.6
заболонник дубовий		88.7		88.7
заболонник березовий		5.8	3.8	9.6
заболонник грабовий		18.5	10.2	28.7
Разом		148.7	19.5	168.2

Лісопатологічна характеристика обстежених насаджень:

Основними причинами розладнання обстежених насаджень, що призводить до всихання дерев є пошкодження стовбуровими шкідниками. На відмираючих та дуже ослаблених деревах виявлено сліди поодинокого заселення стовбуровими шкідниками, а сухостійні та всихаючі дерева характеризуються заселенням та відпрацюванням ними, про що свідчить наявність льотних отворів на стовбурах дерев. Переважна кількість дерев, що відносяться до сухостою минулих років відпрацьовані стовбуровими шкідниками родин златок (*Buprestidae*), в незначному відсотку – представниками родин вусачів (*Cerambycidae*). Сухостійні дерева поодинокого та групового розміщення. Найбільш пошкодженими в цьому відношенні є дерева ясена звичайного та ялини європейської.

Основними виявленими видами на ЯЗ є лубоїд ясеневий великий (*Hylesinus crenatus* F.), лубоїд ясеневий малий (*Hylesinus fraxini* Panz.) та заболонник струменястий (*Scolytus multistriatus* Marsh.), на ДЗ - златки (*Buprestidae*) (дубова, бронзова та зелена вузькотіла), вусач дубовий малий (*Cerambyx scopolii* Fuessly), а також заболонник дубовий (*Scolytus intricatus* Ratz.), на грабі поодинокі зустрічається заболонник грабовий (*Scolytus carpini* Ratz.) та свердлики листяний (*Elateroides dermestoides* L.), на березі переважно заболонник березовий (*Scolytus ratzeburgifans*).

Основними причинами розладнання обстежених соснових деревостанів та деревостанів з наявністю дерев сосни у складі насаджень є діяльність комплексу стовбурових шкідників у видовому складі яких на сосні провідне місце посідають лубоїди соснові - лубоїд сосновий малий (*Blastophagus minor* Hart.), лубоїд сосновий великий (*Blastophagus piniperda* L.), в меншій мірі - короїд верхівковий (*Ips acuminatus* Gyll.) та короїд-стенограф (*Ips sexdentatus* Boern.). Дерев ялини, які поодинокі зустрічаються в насадженнях, відпрацьовані переважно короїдом-типографом (*Ips typographus* L.). Переважна кількість дерев, що відноситься до сухостою минулих років відпрацьовані стовбуровими шкідниками родин златок (*Buprestidae*), в незначному відсотку – представниками родин вусачів (*Cerambycidae*).

Також причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природного старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням та пошкодженням деревини стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів. Разом з тим поодинокі спостерігаються вітровальні та вітроламні дерева, а також дерева з ухилом більше 30 градусів, та з дугоподібно зігнутими стовбурами.

Обстеженні лісові насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження вторинних (стовбурових) шкідників і відносяться до II класу біологічної стійкості.

При обстеженні лісових ділянок, які потребують призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів, не виявлено ознак відведення дерев в рубку відповідно до п.26 Санітарних правил в лісах України.

Для поліпшення санітарного стану лісів та відповідно до «Санітарних правил в лісах України» рекомендовано провести вибіркові санітарні рубки (ВСР) на загальній площі 101,3 га у 2026 році.

Під час проведення даного обстеження лісовій охороні Ярмолинецького надлісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" надавалась методична допомога з питань лісозахисту.

Примітка: відбір дерев до рубки, геодезична зйомка частин таксаційних виділів, матеріально-грошова оцінка лісосік, визначення фактичних середніх розрядів висот та діаметрів проводиться силами лісової охорони філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України".

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Відповідно п. 5 Санітарних правил в лісах України скласти перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів (додаток 1) та погодити з філією "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист", Південно-Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства і Департаментом екології та природних ресурсів Хмельницької ОДА.

2. Рубки провести згідно Санітарних правил в лісах України.

3. З метою недопущення появи та розповсюдження стовбурових шкідників та збереження технічних якостей деревини рубки поліпшення санітарного стану лісів необхідно провести в максимально стислі терміни з урахуванням сезонного розвитку шкідників і хвороб лісу.

4. Осередки шкідників та хвороб лісу виявлені даним лісопатологічним обстеженням поставити на облік.

Акт складений в п'яти примірниках:

- 1-й - філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";
- 2-й - Південно-Західному міжрегіональному УЛМГ;
- 3-й - філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України".
- 4-й - Ярмолинецькому надлісництву.
- 5-й - Хмельницькій обласній державній адміністрації.

ПІДПИСИ :

Провідний інженер-лісопатолог сектору моніторингу стану лісових насаджень філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист"

Помічник начальника Ярмолинецького надлісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України"

Лісничий Городоцького лісництва

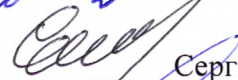
Лісничий Вишнівчицького лісництва

Лісничий Маківського лісництва

Лісничий Кадиевецького лісництва

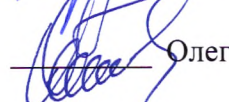
 Андрій КАМЕНЧУК

 Олег КУЦКИЙ

 Сергій САДОВИЙ

 Павло КУЧЕР

 Сергій ЛИШЕНЬ

 Олег КЛІЩИНСЬКИЙ

А К Т

лісопатологічного обстеження лісових насаджень Національного природного парку "Подільські товтри" у межах землекористування Ярмолинецького надлісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" на доцільність призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

14 листопада 2025 року

селище Ярмолинці Хмельницької області

Нами, провідним інженером-лісопатологом сектору моніторингу стану лісових насаджень філії "Вінницялісозахист" державного спеціалізованого лісозахисного підприємства "Київлісозахист" (далі - філія "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист") Андрієм КАМЕНЧУКОМ, помічником начальника Ярмолинецького надлісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" Олегом КУЦКИМ та лісничими Ярмолинецького надлісництва філії «Подільський лісовий офіс» ДП «Ліси України», а саме: лісничим Городоцького лісництва Сергієм САДОВИМ, лісничим Маківського лісництва Сергієм ЛИШЕНЬ, лісничим Вишнівчицького лісництва Павлом КУЧЕРОМ, лісничим Кадиевецького лісництва Олегом КЛІЩИНСЬКИМ

(на підставі листа філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України") від 28 жовтня 2025 року за № 10433 / 38-4-1-2025), в період з 30.10.2025 по 14.11.2025 року, проведено лісопатологічне обстеження (у відповідності п. 8, 9 Порядку організації та захисту лісів затвердженого постановою КМУ від 20 травня 2022 р. № 612) для планування та здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2026 рік, в лісових насадженнях, що знаходяться в постійному користуванні Ярмолинецького надлісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України".

Обстеженням встановлено наступне:

Національний природний парк "Подільські товтри" (далі - НПП, Парк), загальна площа 8754,3 га у межах землекористування філії «Ярмолинецьке ЛГ», (Вишнівчицьке лісництво - кв. 1 - 64, Сатанівське лісництво - кв. 11 - 75), був створений Указом Президента України від 27. 06.1996 року № 474/96. Основні завдання Парку визначені положенням про НПП "Подільські товтри", яке було затверджено Наказом Міндовкілля № 107 від 31.08.2020 року. Дозволену господарську та рекреаційну діяльність здійснювати згідно Положення про Парк та лише в межах встановленого ліміту, у відповідності з дозволом на спецкористування, виданим в установленому законом порядку. Обстеження проводилось в межах господарської зони Парку.

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень, відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування 2013 року Чемеровецького спеціалізованого лісогосподарського об'єднання "Агроліс", представленого для лісопатологічного обстеження, причини призначення заходів та орієнтовна інтенсивність проведення заходу:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, га	Коротка таксаційна характеристика насаджень відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування							категорія лісів	вид запланованих заходів	Причини призначення заходів	Орієнтовна інтенсивність проведення заходу, %
						склад	вік, років	повнота	бойтет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м3 на 1 га				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Городоцьке	5	28	2.8		2.8	7СЗЗКЛГ+ АКБ+БП	37	0.8	1А	17	18	200	1	ВСП	малий та великий соснові лубоїди, короїд верхівковий, офіостомові гриби, вітровал	15
	5	29	4.2		4.2	10СЗ	47	0.7	1А	20	24	295	1	ВСП	малий та великий соснові лубоїди, короїд верхівковий, офіостомові гриби, вітровал	10
	5	31	1.0		1.0	10СЗ +КЛГ	60	0.7	1	22	26	345	1	ВСП	малий та великий соснові лубоїди, короїд верхівковий, офіостомові гриби, вітровал	10
	5	32	0.7		0.7	10БП +КЛГ	57	0.8	1А	23	24	220	1	ВСП	бактеріальна водянка БП, заболонна коренева гниль, заболонник березовий, златки	10
	5	35	4.7		4.7	10ЯЗ+ДЗ+ КЛГ	62	0.7	1	21	22	230	1	ВСП	опеньок осінній, заболонна гниль коренів, малий та великий ясеневі лубоїди, златки, вітровал	10
Разом ВСП по лісництву					13.4											
Вишнівчицьке	8	7	0.4		0.4	8КЛГ2ГЗ+ ЯЗ	45	0.7	1А	21	26	210	1	ВСП	опеньок осінній, заболонна гниль коренів, некроз ГЗ, малий та великий ясеневі лубоїди, златки, вітролам	10
	8	8	1.8		1.8	7ГЗЗКЛГ+ БРС	57	0.6	3	18	18	150	1	ВСП	опеньок осінній, заболонна гниль коренів, некроз ГЗ, златки, вітролам	15
	8	12	1.8		1.8	8ГЗ1ДЗ 1ЯЗ	52	0.7	2	18	18	170	1	ВСП	опеньок осінній, заболонна гниль коренів, некроз ГЗ, малий та великий ясеневі лубоїди, златки, вітролам	15
Разом ВСП по лісництву					4.0											
Маківське	57	2	4.5		4.5	8СЗ2ГЗ	54	0.7	1А	23	28	290	1	ВСП	малий та великий соснові лубоїди, короїд верхівковий, офіостомові гриби, вітровал	10
	57	16	1.7		1.7	10ГЗ	50	0.7	2	18	18	160	1	ВСП	опеньок осінній, некроз ГЗ, кореневі та стовбурові гнилі, дугоподібно зігнуті дерева	15
	57	21	0.5		0.5	7ДЗЗСЗ +ГЗ	57	0.6	1	20	22	230	1	ВСП	малий та великий соснові лубоїди, короїд верхівковий, опеньок осінній, вітровал	10
	58	2	0.4		0.4	10ГЗ	40	0.6	2	16	16	110	1	ВСП	опеньок осінній, некроз ГЗ, кореневі та стовбурові гнилі	20

1	2	3	4	5	6	7	8	9.0	10	11	12	13	14	15	16	17
Маківське	58	4	2.6		2.6	8ДЗ2ГЗ	52	0.7	1	19	20	190	1	ВСР	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, некроз ГЗ, поперечний рак ДЗ, комплекс златок	10
	58	8	1.3		1.3	10ГЗ +ЯЛЕ	40	0.7	2	16	16	120	1	ВСР	опеньок осінній, некроз ГЗ, кореневі та стовбурові гнилі, короїд-типограф, вітровал	15
	58	9	0.7		0.7	7СЗ3ГЗ	47	0.6	1	19	24	150	1	ВСР	малий та великий соснові лубоїди, короїд верхівковий, офіостомові гриби, вітровал	15
	58	13	4.2		4.2	7СЗ3ГЗ	52	0.7	1А	21	26	240	1	ВСР	малий та великий соснові лубоїди, короїд верхівковий, офіостомові гриби, вітровал	10
	58	14	3.5		3.5	9СЗ1ГЗ	47	0.5	1	18	22	160	1	ВСР	малий та великий соснові лубоїди, короїд верхівковий, офіостомові гриби, вітровал	15
	58	27	0.7		0.7	10ГЗ	50	0.6	3	17	18	120	1	ВСР	некроз ГЗ, кореневі та стовбурові гнилі, дереворуйнівні гриби (трутовики), златки	15
	58	29	0.6		0.6	6ДЗЗСЗ 1ГЗ	51	0.7	1	18	18	220	1	ВСР	малий та великий соснові лубоїди, судинний мікоз ДЗ, некроз ГЗ, вітровал	10
Разом ВСР по лісництву					20.7											
Кадівецьке	68	4	2.0		2.0	10ГЗ	62	0.7	2	21	24	190	1	ВСР	некроз ГЗ, кореневі та стовбурові гнилі, дереворуйнівні гриби, златки, свердлики листяний	10
	68	25	0.7		0.7	10ДЗ+ГЗ	77	0.7	2	21	24	230	1	ВСР	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, некроз ГЗ, поперечний рак ДЗ, комплекс златок, заболонник дубовий	10
Разом ВСР по лісництву					2.7											
Всього ВСР по надлісництву					40.8											

Лісопатологічне обстеження лісових насаджень, що належать Ярмолинецькому надлісництву філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" проводилося без валки модельних дерев шляхом візуального обстеження деревостанів, а також повалених дерев на ділянці або на суміжній з нею для визначення видового складу стовбурових шкідників з метою визначення причин масового всихання лісових насаджень, стану осередків масового розмноження шкідників та хвороб лісу, а також визначення видів, обсягів, строків, місць та особливостей здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

Загальна обстежена площа по Ярмолинецькому надлісництву філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" складає 40,8 га.

По причинах розладнання та деградації насаджень в загальному по підприємству (за переважаючим збудником хвороби/шкідником):

Вид шкідників, хвороб та інших патологій	Ступінь пошкодження			
	слабкий	середній	сильний	Всього
соснові лубоїди		15.0	7.0	22.0
кореневі та стовбурові гнилі	3.3			3.3
опеньок осінній	5.1	7.0		12.1
некроз граба	2.0	0.7		2.7
бактеріальна водянка БП	0.7			0.7
Разом	11.1	22.7	7.0	40.8

Лісопатологічна характеристика обстежених насаджень:

Основними причинами розладнання обстежених деревостанів, що призводять до всихання листяних порід є кореневі та стовбурові гнилі, які викликаються комплексом різних причин: дерева ДЗ від пошкоджень опеньком осіннім, що викликає білу заболонну гниль коренів а також стовбуровими шкідниками, поперечним раком та трутовиком дубовим несправжнім, що викликають стовбурові гнилі; дерева ясена в результаті пошкодження опеньком осіннім та стовбуровими шкідниками на фоні ослаблення дерев від заболонної гнилі коренів; дерева граба від некрозу, дерева береста від голландської хвороби (графіозу), кленів від вертицильозу. На обстежених ділянках дерева уражені опеньком осіннім (під корою дерев V-VI категорії стану та на коренях вивалених вітром дерев виявлено міцеліальну плівку та ризоморфи згаданої хвороби). Ураження і руйнування коренів дуже сильно впливає на стан дерев, так як порушується надходження в його надземні частини води та поживних речовин. Тому кореневі гнилі призводять до швидкого ослаблення і всихання дерев, вітровалів та заселення дерев стовбуровими шкідниками.

Збудниками стовбурових гнилей, а це в основному ядрові та ядрово-заболонні гнилі, є трутові гриби які заражають дерева базидіоспорами через обламані гілки, морозобійні тріщини та інші пошкодження стовбурів і гілок. Ураження стовбуровими гнилями призводить до бурелому, сніголаму та захаращення насаджень. Сухостійні та всихаючі дерева характеризуються заселенням та відпрацюванням стовбуровими шкідниками, про що свідчить наявність льотних отворів на стовбурах дерев. Переважна кількість дерев, що відносяться до сухостою минулих років відпрацьовані стовбуровими шкідниками родин златок (*Buprestidae*), в незначному відсотку – представниками родин вусачів (*Cerambycidae*). Сухостійні дерева поодинокого та групового розміщення.

Основними виявленими видами на ДЗ є златки (*Buprestidae*) (дубова, бронзова та зелена вузькотіла), вусач дубовий малий (*Cerambyx scopolii* Fuessly), а також заболонник дубовий (*Scolytus intricatus* Ratz.), на грабі поодинокі зустрічається заболонник грабовий (*Scolytus carpini* Ratz.), на ЯЗ - лубоїд ясеневий великий (*Hylesinus crenatus* F.), лубоїд ясеневий малий (*Hylesinus fraxini* Panz.) та заболонник струменястий (*Scolytus multistriatus* Marsh.), в змішаних насадженнях за участі Бп спостерігається всихання дерев берези, яке носить груповий характер (групи по 2-4 дерева) в результаті негативної дії бактеріальної водянки (кв. 5 вид. 32 Городоцького лісництва). Вражені хворобою дерева берези характеризуються листям менших розмірів, всиханням верхніх та бокових гілок, суховершинністю (всихання 1/2 - 1/3 крони), наявністю характерних некрозів на стовбурах дерев. Поширення бактеріальної водянки приурочене до заселення дерев берези стовбуровими шкідниками – переважно заболонником березовим (*Scolytus ratzeburgifans*).

Основними причинами розладнання обстежених соснових деревостанів та деревостанів з наявністю дерев сосни у складі насадження є діяльність комплексу стовбурових шкідників у видовому складі яких на сосні провідне місце посідають лубоїди соснові - лубоїд сосновий малий (*Blastophagus minor* Hart.), лубоїд сосновий великий (*Blastophagus piniperda* L.), в меншій мірі - короїд верхівковий (*Ips acuminatus* Gyll.) та короїд-стенограф (*Ips sexdentatus* Boern.). Дерев ялини, які поодинокі зустрічаються в насадженнях, відпрацьовані переважно короїдом-типографом (*Ips typographus* L.). Переважна кількість дерев, що відноситься до сухостою минулих років відпрацьовані стовбуровими шкідниками родин златок (*Buprestidae*), в незначному відсотку – представниками родин вусачів (*Cerambycidae*). Водночас у ходах стовбурових шкідників поширюються офіостомові гриби – збудники синяви та інші патогени. Сухостійні дерева поодинокі та групові розміщення.

Також причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природного старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням та пошкодженням деревини стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів. Разом з тим поодинокі спостерігаються вітровальні дерева, а також дерева з нахилом більше 30 градусів, та з дугоподібно зігнутими стовбурами.

Обстеженні лісові насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження коренових гнилей, вторинних (стовбурових) шкідників і відносяться до II класу біологічної стійкості.

При обстеженні лісових ділянок, які потребують призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів, не виявлено ознак відведення дерев в рубку відповідно до п.26 Санітарних правил в лісах України.

Для поліпшення санітарного стану лісів та відповідно до «Санітарних правил в лісах України» рекомендовано провести вибіркові санітарні рубки (ВСР) на загальній площі 40,8 га у 2026 році.

Під час проведення даного обстеження лісовій охороні Ярмолинецького надлісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" надавалась методична допомога з питань лісозахисту.

Примітка: відбір дерев до рубки, геодезична зйомка частин таксаційних виділів, матеріально-грошова оцінка лісосік, визначення фактичних середніх розрядів висот та діаметрів проводиться силами лісової охорони філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України".

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Відповідно п. 5 Санітарних правил в лісах України скласти перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів (додаток 1) та погодити з філією "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист", Південно-Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства і Департаментом екології та природних ресурсів Хмельницької ОДА.
2. Рубки провести згідно Санітарних правил в лісах України.
3. З метою недопущення появи та розповсюдження стовбурових шкідників та збереження технічних якостей деревини рубки поліпшення санітарного стану лісів необхідно провести в максимально стислі терміни з урахуванням сезонного розвитку шкідників і хвороб лісу.
4. Осередки шкідників та хвороб лісу виявлені даним лісопатологічним обстеженням поставити на облік.

Акт складений в п'яти примірниках:

- 1-й - філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";
- 2-й - Південно-Західному міжрегіональному УЛМГ;
- 3-й - філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України".
- 4-й - Ярмолинецькому надлісництву.
- 5-й - Хмельницькій обласній державній адміністрації.

ПІДПИСИ :

Провідний інженер-лісопатолог сектору моніторингу стану лісових насаджень філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист"

Помічник начальника Ярмолинецького надлісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України"

Лісничий Городоцького лісництва

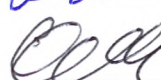
Лісничий Вишнівчицького лісництва

Лісничий Маківського лісництва

Лісничий Кадисевецького лісництва

 Андрій КАМЕНЧУК

 Олег КУЦКИЙ

 Сергій САДОВИЙ

 Павло КУЧЕР

 Сергій ЛИШЕНЬ

 Олег КЛІЩИНСЬКИЙ